

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izahajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 9. julija 1873.

Obseg: Pogled v Dunajsko razstavo. — Pred začetkom vinske in sadjerejske šole na Slapu v Vipavski dolini. — O potrebi zavarovanja klaje in pa dokler je v slami. — Gospodarska skušnja. — Gospodarske novice. — Postava veljavna za Kranjsko, ktera določuje pravne razmere učiteljev na javnih ljudskih šolah. (Dalje.) — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.

Pogled v Dunajsko razstavo.

Razstavljena goveda.

Bralcem „Novic“ je znano, da razstava goved je trajala od 31. maja do 9. junija.

Naznanjenih je bilo 1008 goved, v razstavo poslanih pa le 710. Vzrok temu je bilo to, da nekteri gospodarji niso poslali, kar so naznanili, in da vse dežele, v katerih je goveja kuga, niso smele nič poslati v razstavo.

Kdor od razstave Dunajske sploh pričakuje za vsako deželo ogromne koristi, moti se zelo. Vsaki deželi bode le toliko koristilo, kolikor bo dežela po svojih okoliščinah in razmerah iz nje koristi dobiti mogla. Ni ne vse za vsako deželo, gotovo ne to, kar presega njeno moč.

To velja tudi od razstave goved.

Noben živinorejec ne bi segel po vseh plemenih, če tudi bi mogel, ampak želel si bo v svoj hlev dobiti tako, ki je primerna domaĉemu kraju.

Angleži so pripeljali v razstavo 7 goved, Lahi 11, Nemci 99, Avstrijanci 340, Ogri 253 — skupaj tedaj 710. In med Avstrijskimi govedi jih je prišlo 83 iz gornjega Štajerja, namreĉ 33 Muricodolskih (Mürzthaler), 24 Marijedvorskih (Mariahofer), 9 Murodolskih (Murbodner), 12 gorskih šekov (Bergschecken), 5 pa tujih plemen.

Premije in pohvalna pisma je dobilo v vsem skupaj 112 goved, med temi so jih Štajarska goveda v primeri z družimi dobila najveĉ.

To nam je živa priĉa, da na Štajarskem stoji reja goveje živine na visoki stopinji in da Muricodolsko in Marijedvorsko pleme se more meriti z najzlahnejšimi plemeni družih dežel.

Ta skušnja na Dunajski razstavi nam tedaj kaže, da ima Kranjska kmetijska družba prav, da skuša veliko goved teh dveh plemen po deželi razširiti. In zato ima Dunajska razstava goved to korist za našo deželo, da je svet pripoznal, da ta goveda so velike vrednosti, in v tem pripoznanji leži poroštvo, da živinorejci naši pravo pot hodijo, ako si skušajo ta plemena vdomaĉiti. Se ve pa, da s samim bikom ni še vse storjeno; „gliha mora k glihi priti“ — kakor naši ljudje pravijo, po takem tedaj je treba si tudi telic onih plemen oskrbeti.

Le edino kar se Muricodolcem oĉitati mora, je to, da so veĉidel preslabi v križu. Zato bo treba,

in to so tudi Štajerci sami spoznali, to napako odpraviti, kar se more zgoditi s tem, da Muricodolske krave pariĉo z biki gornje Inske doline (Oberinntaler), kajti to Tirolsko pleme je v bližnji zlahti z Muricodolci in to Tirolsko pleme ima moĉán križ. Sliši se že tudi, da baron Ecker bo zaĉel s to živinorejo.

Tujci oĉitajo Avstrijskim živinorejcem, da gledajo le bolj na mleko, ne pa da bi se njih goveda zelo odebeliti (izpitati) dala. To oĉitanje sicer ni po vse kriviĉno, vendar pa so tudi tisti voli Muricodolskega plemena, ki so jih v razstavo pripeljali iz samostana sv. Florijana v gornji Avstriji in še drugi pitanci tega plemena kazali, da tudi Muricodolski vol se tako bogato izpitati dá, da se nima vstrašiti Ogerskih in Podoljskih, Švicarskih in Holandskih pa tudi Angleških ne Shorthornskega plemena. Ćudilo pa se je vse dvema voloma Marijedvorskega plemena, ki jih je samostan sv. Lambrehta razpostavil. Res prava debeluha sta bila: kajti eden je vagal 25 centov, drugi 21 centov — in vendar nista še bila dopitana.

Konec besedi naj je tedaj to, da nam ni treba po daljnem svetu dobre goveje živine iskati, — blizo jo imamo; le iskati moramo dober zárod, in potem, ko smo ga dobili, ravnati po pravilih, ki naše gospodarje za 80 krajc. uĉi knjiga dr. Bleiweis-a, katero je družba kmetijska na svitlo dala pod imenom „Unna živinoreja“ z liĉnimi podobami.

Pred zaĉetkom vinske- in sadjerejske šole na Slapu v Vipavski dolini.

Rajnemu gosp. Matiju Vrtovcu se še sanjalo ni, da bode v naši Vipavski dolini kedaj šola za poduk onih véj kmetijstva, katere ravno Vipavcem obetajo bolje dohodke, kajti tega, kar ima ta dolina po mili naravi svoji, nima razen Goriške in Isterske nobena druga Slovenska stran.

Al že rajni Vrtovec je ĉutil potrebo vsestranskega poduka Vipavskim gospodarjem, in isto je povdarjal visokozasluženi gosp. dekan Grabrijan v deželnem zboru.

Dajmo rajnega Vrtovca za malo trenutkov iz groba poklicati, da slišimo zdaj — pred zaĉetkom Šlapške šole menda meseca septembra ali oktobra — njegov opomin iz leta 1850. tako-le se glaseĉi:

„Kar vas je vinorednikov med gozdom in morjem, med Razdrtim in doli memo Gorice slovenskega jezika, sprejmite najpred srĉni pozdrav svojega deželana, in